

ФІЛОСОФІЯ В ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Повернення до теми

*Інна
Голубович*

INTELLECTUARIUM: перші кроки

Хочу поділитися власним досвідом виходу в публічний простір Одеси в межах проекту «INTELLECTUARIUM». Цей просвітницький майданчик виник минулого року суто як ініціатива невеличкої групи випускників музичних академій Одеси та Києва, яким радикально бракувало під час навчання фундаментальних, системно зорганізованих філософсько-гуманітарних, логічних знань, вмінь та навичок критичного мислення, усталених способів інтелектуально-світоглядної навігації у складному сучасному світі. Наголошую, що власне в цьому разі не йшлося про конкретних поганих та непрофесійних викладачів із філософії та гуманітарних предметів. Навпаки, якраз на тлі наявності професійних і навіть блискучих викладачів ця нестача системної організації логіко-філософських знань та світоглядних орієнтирів уявлювалася ще рельєфніше. Великий ресурс, що його мають гарні викладачі, не може бути виявлений в межах навчальної університетської програми. Для його повноцінного розкриття мають існувати інші формати, режими, освітньо-просвітницькі практики. Це перший запит. Другий запит протилежний. Це — потреба у вільному подорожуванні в безмежному універсумі культури, філософії, науки, у виборі цікавих тем та сюжетів, яким не було місця в навчальних програмах вишів, — вибір без будь-якої системи, без задалегідь складеного плану, вибір подекуди ситуаційний, тому що, наприклад, саме зараз в Одесу приїхав хтось із наших колег та друзів, тож саме

© І. ГОЛУБОВИЧ,
2017

Його тема стає темою чергової зустрічі в «INTELLECTUARIUMi». Це також запит на створення дружнього інтелектуального кола людей, близьких за інтересами та стилем життя й мислення, потреба у заохоченні студентів до філософського життєвіту, організація зворотного зв'язку з нашими слухачами, співрозмовниками. В нашому випадку особливий наголос ми робимо також на попередній експертній оцінці того, що і як буде обговорювано в «INTELLECTUARIUMi». Маємо на ринку публічних просвітницьких навчальних просторів досить багато пропозицій розрекламованих тренінгів, псевдонаукових семінарів, спікерів, що позиціонують себе як докторів, професорів, експертів якихось невідомих в академічній царині «нібито-наук». Тому «INTELLECTUARIUM» хоче відповідати за якість, рівень, компетенції тих, кого запрошує. І саме тому ми від самого початку заручились підтримкою Українського філософського фонду та наукового товариства «Одеська гуманітарна традиція», до якого я належу вже багато років.

У мене є тривалий різноманітний досвід, так би мовити, освоєння публічного простору — робота у ЗМІ, ініційована міською владою організація навчальних семінарів для журналістів, куди ми запрошували відомих філософів (таких, як М. Попович, Н. Вяткіна, С. Пролєєв, В. Кебуладзе, В. Менжулін та ін.), керівництво проектом громадської підтримки реформування житлово-комунальної сфери (програма Малих грантів Всесвітнього банку), публічні заходи, регулярно зорганізовані філософським факультетом ОНУ ім. І.І. Мечникова, тощо. Проте з «INTELLECTUARIUMом» — це щось інше. Це не шлях від університету, від державного чи грантового проекту (умовно зверху), це відповідь на ініціативу знизу (звісно, умовно знизу), зсередини цього публічного простору. До мене звернулися ініціатори «INTELLECTUARIUMу» Катерина Мוצаренко та Микола Барба з проханням допомогти їм здійснити певну навігацію в університетському середовищі Одеси та знайти серед моїх колег тих, хто зміг би відповісти на ті запити, про які йшлося вище. Яюсь непомітно я стала постійним координатором проекту без будь-яких претензій на керівництво чи адміністрування. Все повністю перебуває у сфері відповідальності ініціаторів: вибір теми, локації (кожного разу різної), дизайну і фінальної редакції рекламних та інформаційних матеріалів, PR-менеджмент, або event-менеджмент, як зараз модно говорити. В певному сенсі перший рік діяльності «INTELLECTUARIUMу» — це соціально-гуманітарна експертиза культурної ситуації в Одесі. Зараз ми вже маємо попереднє уявлення про наших слухачів, співрозмовників, про кількість їх, про рівень їхньої підготовки, коло інтересів і захоплень.

Поки що рано висловлювати якісь оцінки, експертиза та навігація триває. Лише один результат цієї експертизи: виявилось, що в Одесі майже відсутня інфраструктура для такого роду проектів за умов, здавалось би, розвиненого ринку дизайну, піару, реклами, створення логотипів тощо. Все, що нам пропонували найкращі фахівці, до яких нам радили звернутися, ми сприймали як «не те», «зовсім не те», «не зовсім те». Довелося опановувати

цю царину і створювати все самотужки, здобуваючи певні навички. Проте проблема інформаційно-рекламного, медійного забезпечення існування філософії та гуманітаристики в публічному просторі наразі залишається відкритою. Ми ж на підставі власного досвіду не маємо сумніву, що така інфраструктура — одна з умов існування філософії в публічному просторі і що вона має бути створена. Робимо перші кроки.

Ще про наші перші кроки та перші результати діяльності. Наш запит на організацію системного послідовного опанування логіки (цикл лекцій з практикумами) поки що реалізувати не вдалося. Можливо, ми ще не знайшли адекватної форми для таких курсів на відкритих майданчиках, можливо, наша публіка поки що не готова до систематичного навчання і поки що радше просто мігрує від майданчика до майданчика в пошуках цікавого, яскравого, провокаційного, того, що афектує, не потребуючи кропіткої, подекуди нудної праці. Може, набридло в університетах та школах?

Оскільки ми не маємо остаточної відповіді — спробуємо зробити переважанення цього напрямку, з тими змінами, що їх підказує нам перший досвід. Утім, ми досить успішно провели серію зустрічей під рубрикою «Де ж логіка!», щоб разом із нашими спікерами обговорити логіко-мисленнєві засади, глибинні та поверхнєві смисли у різних сферах та практиках культури. Ось наші теми: «Сексуальний конструктор Мілана Кундери» з доктором філософських наук Вахтангом Кебуладзе (конструювання людської сексуальності як складного комплексу почуттів, цінностей, настанов), «Дискусія світоглядів: зрозуміти чи перемогти» з кандидатом богослов'я, бакалавром філософії В'ячеславом Рубським, «Зняти окуляри, щоб почати бачити» з кандидатом філософських наук Ольгою Барановською (логіка розуміння сучасного мистецтва); «Логіка модного показу» з докторантом філософського факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова Оленою Скалацькою та автором українського модного бренду «Domanoff» Дмитром Домановим; «Інструкція з експлуатації монстрів: обережно — не дивитися в дзеркало» з доктором філософських наук Оксаною Довгополовою (логіка монструозного в мистецтві, культурі, історії, практика конструювання монстрів); «Людина в пошуках смислу» з доктором філософських наук Лідією Богатою (ще одна версія інтерпретації сучасного мистецтва, його смислової сфери); «Дитяча кімната: Ласкаво просимо, або Стороннім вхід заборонено» з доктором філософських наук Інною Голубович (дитяча логіка та логіка дитинства, основні напрямки child studies); «Микола Грот та проекти реформи логіки в ХІХ–ХХ ст.: одеський контекст» з Інною Голубович; «Театральний костюм: парадокси, смисли, ілюзії» з викладачем Одеського театрального училища Анною Лагуною; «Кінокод Срібного віку: символ, тілесність, безсмертя, декаданс» з кандидатом філософських наук Ольгою Кириловою; «Герой культури» з кандидатом філософських наук, культурологом Марком Найдорфом та літературознавцем Анною Мисюк (герой культури як універсалия культури). Ми також провели дводенний літературно-філософський десант

«Чи може філософія бути практичною?», коли одеські філософи спільно з київськими колегами, Сергієм Пролєєвим та Вахтангом Кебуладзе, zorganizували публічні презентації підручника «Основи практичної філософії» (К., 2016) та книги С. Пролєєва «Елена Прекрасная: трагедия красоты» та серію телеінтерв'ю.

«INTELLECTUARIUM» — це також досвід створення мережі філософсько-гуманітарного сегменту публічного простору. Ми встановили тісні зв'язки з такими майданчиками, як Hubs of History (Оксана Довгополова), Школа сучасного глядача в Одеському музеї західного та східного мистецтва (Ольга Барановська), Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського, Музей К. Паустовського, міжнародна єврейська студентська організація «Гілель» тощо. Ми залучилися до участі в соціальних проектах, важливих для міста. Щойно запровадили нову постійну програму «Шрьодингерфест»; це — цикл науково-популярних заходів, присвячених котам, для підтримки притулку бездомних тварин, які постраждали від жорстокості людей «Котяче царство», створеного виключно з власної ініціативи небайдужих одеситів. Маємо амбіційну мрію сприяти появі в Одесі невеличкого пам'ятника «Вченому Коту», що є, до речі, символом Філософа в публічному просторі.

Голубович, Інна — доктор філософських наук, професор філософського факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, координатор публічного освітнього проекту «INTELLECTUARIUM».
